

IKALIMANG BAITANG
UNANG MARKAHAN – PINAGMULAN NG PILIPINAS AT MGA SINAUNANG BAYAN

PAMANTAYANG PANGNILALAMAN	Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa pinagmulan ng Pilipinas at sa nabuong kalinangan ng sinaunang bayang Pilipino
PAMANTAYAN SA PAGGANAP	Nakalilikha ng presentasyon ukol sa pinagmulan ng Pilipinas at ng lahing Pilipino at sa nabuong kalinangan ng sinaunang bayang Pilipino

NILALAMAN	KASANAYANG PAMPAGKATUTO
A. Pagbuo ng Pangkasaysayang Pananaw 1. Pag-aaral ng Kasaysayan a. Kahulugan b. Batayan c. Pamamaraan at Pananaw	1. Naipaliliwanag ang pag-aaral ng kasaysayan at mga batayan nito 2. Natatalakay ang mga pamamaraan at pananaw ng kasaysayan
B. Pinagmulan ng Pilipinas at ng Sinaunang Pilipino 1. Pinagmulan ng Pilipinas a. Agham • Volcanic Theory • Plate Tectonic Theory b. Kaalamang Bayan (hal. Alamat, Kuwentong Bayan)	3. Natutukoy ang pinagmulan ng Pilipinas batay sa agham, kaalamang bayan, at relihiyon
C. Pinagmulan ng Sinaunang Tao sa Pilipinas 1. Agham a. Teoryang Austronesyano b. Teorya ng Core Population 2. Kaalamang Bayan (hal., Alamat at Kuwentong Bayan)	4. Nasusuri ang pinagmulan ng sinaunang tao sa Pilipinas batay sa agham at kaalamang bayan

<p>D. Interaksiyon ng Tao, Lipunan, at Kapaligiran</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaugnayan ng lokasyon sa paghubog ng kasaysayan <ol style="list-style-type: none"> a. Pilipinas bilang Arkipelago at bahagi ng Timog-Silangang Asya b. Sinaunang Pamayanan sa Ilaya at Ilawud 	<p>5. Nasusuri ang kaugnayan ng lokasyon sa paghubog ng kasaysayan.</p>
<p>E. Pangkapaligiran at Kalidad ng Pamumuhay ng Tao</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mga Sinaunang Lipunang Pilipino Organisasyong Panlipunan at Pampolitika (Luzon, Visayas, at Mindanao) 2. Teknolohiya at Ekonomiya ng Lipunang Maritime <ol style="list-style-type: none"> a. panloob at panlabas na kalakalan b. uri ng kabuhayan (pagsasaka, pangingsda, panghihiram o pangungutang, pangangaso, slash and burn, pangangayaw, pagpapanday, paghahabi at iba pa) c. Kababaihan sa sinaunang lipunan 	<p>6. Nasusuri ang mga sinaunang bayang Pilipino batay sa organisasyong panlipunan, pang-ekonomiya, at pampolitika</p> <p>7. Napahahalagahan ang ginampanan ng kababaihan sa pagbuo ng kalinangan ng sinaunang Pilipino</p>

IKALIMANG BAITANG
IKALAWANG MARKAHAN – ANG SINAUNANG KALINANGANG BAYAN

PAMANTAYANG PANGNILALAMAN	Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa nabuong kalinangang bayan at ugnayan sa ilang piling bansa sa Asya ng mga sinaunang Pilipino
PAMANTAYAN SA PAGGANAP	Nakapagsasagawa ng gawaing nagpapahalaga sa nabuong kalinangang bayan at ugnayan sa ilang piling bansa sa Asya ng mga sinaunang Pilipino

NILALAMAN	KASANAYANG PAMPAGKATUTO
<p>A. Pagkakatulad, Pagkakaiba, at Pagkakaugnay-ugnay ng Kalinangan</p> <p>1. Kalinangan Materyal at Di-Materyal</p> <p>a. Paniniwala at Relihiyon (pagsamba tulad ng animismo, anituisimo, at iba pang ritwal, paglilibing (mummification primary / secondary burial practices), mga katuruan ng Islam</p> <p>b. Tradisyon (paggawa ng bangka, pagdaraos ng pagdiriwang, mga kagawiang panlipunan tulad ng pag-aaral, panliligaw, kasal, ugnayan sa pamilya</p> <p>c. Iba't ibang uri at anyo ng sining pagpapalamuti (hal. kasuotan, alahas, tattoo, pusad / halop)</p> <p>d. Arkitektura - Bahay Kubo bilang batayan ng Arkitekturang Pilipino</p>	1. Naipaliliwanag ang konsepto ng kalinangan at uri nito
	2. Nasusuri ang mga paniniwala, relihiyon, at tradisyon ng sinaunang bayang Pilipino
	3. Natatalakay ang iba't ibang uri ng sinaunang sining, pagpapalamuti at arkitektura ng mga Pilipino
<p>B. Paglaganap at Katuruan ng Islam sa Pilipinas at ang Sultanato</p>	4. Natatalakay ang pagdating at paglaganap ng Islam
	5. Nasusuri ang mga katuruan ng Islam at pamahalaang sultanato

<p>C. Ugnayan ng Sinaunang Bayang Pilipino sa Ilang Piling bansa sa Asya</p>	<p>6. Napahahalagahan ang ugnayan ng sinaunang bayang Pilipino sa ilang piling bansa sa Asya</p>
--	--

IKALIMANG BAITANG
IKATLONG MARKAHAN – PAGTUGON NG BAYAN SA HAMON NG KOLONIALISMONG ESPANYOL

PAMANTAYANG PANGNILALAMAN	Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa pagtugon at pagpupunyagi ng mga Pilipino sa panahon ng kolonyalismong Espanyol
PAMANTAYAN SA PAGGANAP	Nakapagsasagawa ng presentasyon ukol sa pagpapahalaga at pagmamalaki sa pagpupunyagi ng mga Pilipino sa pagpapanatili ng kasarinlan

NILALAMAN	KASANAYANG PAMPAGKATUTO
A. Pagbabagong Pananaw ng Pamamahala 1. Dahilan ng Pananakop sa Pilipinas 2. Kahulugan ng Kolonisasyon 3. Dahilan ng Kolonisasyon	1. Natutukoy ang kahulugan at mga dahilan ng kolonisasyon
B. Mga Paraan ng Espanya sa Pagsasailalim sa Lipunang Pilipino 1. Puwersang Militar 2. Kristiyanisasyon 3. Patakarang Pampolitika a. <i>Reduccion</i> b. <i>Patronato Real</i>	2. Nasusuri ang mga paraan sa pagsasailalim sa lipunang Pilipino
C. Mga Patakarang Kolonyal na Ipinatupad ng Espanya sa Bansa 1. Patakarang pang-ekonomiya a. Pagbubuwis o Tributo b. Sistemang Bandala c. Kalakalang Galyon d. Monopolyo sa Tabako	3. Nasusuri ang mga patakarang kolonyal na ipinatupad ng Espanya sa bansa

<ul style="list-style-type: none"> e. Real Compañía de Filipinas f. Sapilitang Paggawa o <i>Polo y Servicio</i> g. Sistemang Encomienda <p>2. Pamahalaang Kolonyal (Sentral at Lokal)</p>	
<p>D. Pag-aangkop ng Bayan sa Kulturang Espanyol</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Materyal at Di-Materyal <ul style="list-style-type: none"> a. Paniniwala at Relihiyon b. Tradisyon c. Iba't ibang uri at anyo ng sining d. Arkitektura e. Edukasyon f. Kalusugan 2. Antas ng Katayuan ng mga Pilipino at ng Kababaihan 	<p>4. Nasusuri ang mga paraan ng pag-aangkop at pagtugon ng mga Pilipino sa kolonyalismong Espanyol</p>
<p>E. Pagbabagong Pananaw at Pagtugon ng mga Pilipino sa Kolonyalismong Espanyol</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Mga Paraan ng Pagtugon ng mga Pilipino sa Kolonyalismong Espanyol <ul style="list-style-type: none"> a. Pag-aalsa b. Pagtanggap sa kapangyarihang kolonyal/pagsuko c. Paninirahan/Pagtatago sa Kabundukan 	<p>5. Natatalakay ang katayuan ng kababaihan sa panahon ng kolonyalismong Espanyol</p>
<p>F. Pagtatanggol ng mga katutubong Pilipino laban sa Kolonyalismong Espanyol</p> <ul style="list-style-type: none"> 1. Mga Dahilan <ul style="list-style-type: none"> a. Pagtutol sa Kristiyanismo at Pagmamalabis ng Dayuhan b. Digmaang Moro c. Pag-aalsang Agraryo 	<p>6. Nasusuri ang mga pagpupunyagi, kinahinatnan, at implikasyon ng pagtatanggol ng mga katutubong pangkat kababaihan, at iba pang sektor na mapanatili ang kalayaan sa kolonyalismo</p>

<p>d. Pag-aalsa ng Cofradia de San Jose</p> <p>G. Pagpupunyagi, Kinahinatnan, at Implikasyon ng Pagtatanggol at Pagpapanatili ng Kalayaan mula sa mga Espanyol</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tangkang Pananakop sa Cordillera 2. Tangkang Pananakop sa mga bahagi ng Mindanao	
--	--

IKALIMANG BAITANG
IKAAPAT NA MARKAHAN – PAG-USBONG NG NASYONALISMONG PILIPINO

PAMANTAYANG PANGNILALAMAN	Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa mga salik na nagbigay-daan sa pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino at Kilusang Propaganda
PAMANTAYAN SA PAGGANAP	Nakapagsasagawa ng adbokasiya na naglalayong pahalagahan ang pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino

NILALAMAN	KASANAYANG PAMPAGKATUTO
<p>A. Pagbubuo ng Kamalayang Nasyonalismong Pilipino</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konsepto ng Nasyonalismo 2. Mga salik na nagbigay daan sa pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino <ol style="list-style-type: none"> a. Pandaigdigang Pangyayari (Cadiz Constitution, La Ilustracion (Age of Enlightenment), Pagtatapos ng Kalakalang Galyon at pagbubukas ng mga pantalan sa pandaigdigang kalakalan, Pagbubukas ng Suez Canal) b. Panloob na Pangyayari (Pag-usbong Panggitnang uri, Ang Isyu ng Sekularisasyon at Pilipinisasyon (Pedro Pelaez), Ang Liberal na Pangasiwaan ni Gob. Hen. Carlos Ma. Dela Torre, Pag-aalsa sa Cavite at ang Paggarote sa Tatlong Paring Martir (GOMBURZA) 	1. Nasusuri ang konsepto ng nasyonalismo
	2. Nasusuri ang pagbabagong dulot ng kaisipang liberal sa pag-usbong ng nasyonalismo
	3. Nasusuri ang ambag ng panggitnang uri sa pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino
	4. Naipaliliwanag ang kilusan para sa sekularisasyon at Pilipinisasyon ng mga Parokya
	5. Nasusuri ang mga idinulot ng Cavite Mutiny at paggarote sa GOMBURZA sa pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino
<p>B. Kilusang Propaganda</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Layunin 2. Mga Repormista 3. La Solidaridad 	6. Naiisa-isa ang mga layunin ng pagkakatatag ng Kilusang Propaganda
	7. Nasusuri ang papel na ginampanan ng Kilusang Propaganda sa pag-usbong ng nasyonalismo

<ol style="list-style-type: none"> 4. Ambag ng Kilusang Propaganda 5. La Liga Filipina	
---	--